

ГРИП , клініка, діагностика, лікування

ГРИП ІСТОРІЯ ПИТАННЯ

- Грип (лат. – influenza, фр. – grippe) – гостра інфекційна хвороба з періодичним епідемічним поширенням, що характеризується ураженням верхніх дихальних шляхів з переважанням трахеобронхіту та вираженою інтоксикацією з гарячкою.
- Вважають, що найбільших втрат від грипу людство зазнало під час пандемії так званого іспанського грипу, що охопила людство у 1918-1919 рр. ХХ століття. Тоді за 18 місяців у світі від «іспанки» померло до 50 млн. людей. Причиною цього захворювання став штам грипу А (H1N1). Найбільш вивченими є наступні пандемії грипу: «іспанський грип» 1918 р. (H1N1); «сингапурський» грип 1957 р. (H2N2), «гонконгський» грип 1968 р. (H3N2) та каліфорнійський грип 2009 р. (H1N1). Менші спалахи реєструвались у 1947, 1976 і 1977 роках.

ГРИП – ГАРНО ВИВЧЕНА, АЛЕ НАЙМЕНШ ЗРОЗУМІЛА З УСІХ ХВОРОБ.

Е. KILBOURNE, 1978

Епідеміологія грипу

- ⦿ Грип є найпоширенішою інфекційною хворобою. За своє життя на нього декілька раз хворіє майже кожна людина. Під час епідемічних спалахів хворіє до 30-50 % населення ураженого регіону, що призводить до великих економічних збитків.
- ⦿ І досі грип залишається практично неконтрольованою інфекцією. Попри те, що показник смертності від неускладненого грипу невисокий і становить 0,01- 0,2 %, він різко збільшується у разі виникнення хвороби у старих і ослаблених хронічними серцево-судинними й легеневиими недугами осіб, а також у вагітних жінок і малих дітей, а нові пандемічні штами грипу мають властивість уражати найбільш молоді верстви населення та спричиняти значно більшу летальність – до 10 %.
- ⦿ Значущість проблеми грипу суттєво посилюється здатністю його збудника обмінюватися генетичною інформацією з вірусами грипу тварин і птахів, що веде до утворення багаторазових реасортантів – мутантів, наділених новими патогенними властивостями й вірулентністю.

Нові штами грипу

- В епідемічному сезоні, який стартував на початку жовтня, українцям доведеться протистояти не трьом, як в минулому році, а чотирьом штамам грипу.
- За прогнозами, чекаємо два нових вірусу грипу - А / **Канзас (H3N2)** і А / **Брисбен (H1N1)**, яких раніше на території України не було
- Перший спалах грипу очікується в грудні, а друга - в кінці січня-початку лютого 2020 року. Пік припаде на кінець січня.
- За офіційними даними Міністерства охорони здоров'я України, в минулому сезоні, коли лідирував сінгапурський штам, на грип і ГРВІ перехворіли понад п'ять мільйонів чоловік, а 64 заразившихся померли від грипозної інфекції.

ОСОБЛИВОСТІ ВІРУСНИХ ШТАМІВ

- ⦿ вірус «Brisbane» A/H1N1 - це нащадок сумнозвісного пандемічного грипу (в народі його називають свинячим). Хоча він і відрізняється від Мічигану, який був в минулому сезоні, але має з ним багато спільного. У того, хто зустрівся з цим штамом або був щеплений, деякий рівень захисту зберігся, загроза для людей похилого віку
- ⦿ вірус А іншої генетичної групи - B/ H3N2 («Kansas») в першу чергу він загрожує дітям, людям працездатного віку.. Дітям, вагітним жінкам. Віруси А загроза отитів, пневмоній, енцефалітів
- ⦿ Вірус типу В - Colorado (гілка B/Victoria)
- ⦿ . Ще одного вірусу - B«Phuket» (B/Yamagata) - не варто сильно боятися: він «гостює» у нас вже кілька років і багато з них знайомі

ДІЇ МЕДИЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ПРИ ГРИПІ

ЯК РАСПОЗНАТИ ГРИП

- ⦿ Резко підвищується температура.
- ⦿ Возникає головний біль.
- ⦿ Спостережується «ломота» у м'язах та суглобах.
- ⦿ Турбує сильна слабкість
- ⦿ Може бути діарея та блювання

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НАКАЗИ

- Наказ МОЗ України від 16.07.2014 № 499 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при грипі та гострих респіраторних інфекціях«
- Наказ МОЗ України від 11.02.2016 №85 «Про затвердження та впровадження медіко-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострих запальних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха»
- Influenza EBM Guidelines 11.2.2017
- Respiratory tract infections in adults EBM Guidelines 28.2.2017

Перелік діагностичних обстежень

- 1. Визначення скарг і анамнезу.
- 2. Клінічний огляд.
- 3. Вимірювання температура тіла, вимірювання АТ, частоти пульсу
- -отримати супутню медичну документацію, (якщо вона є).
- -отримати лист транспортування (якщо хворий прибув каретою швидкої допомоги) у якому повинні бути відмітки о стані пацієнта при транспортуванні, температурі тіла, рівня ЧСС, АД, сатурації крові стану респіраторної підтримки (використовувався чи ні кисень при транспортуванні) за підписом лікаря швидкої допомоги.

Перелік діагностичних обстежень

Лабораторні:

⦿ -Обов'язкові:

⦿ клінічні аналізи крові

⦿ -додаткові: аналіз сечі, глюкоза крові
білірубін, калій, креатинін,

⦿ -бажані: специфічна діагностика ГРВІ
та інтерпретація тестів.

ПЕРЕЛІК ДІАГНОСТИЧНИХ ОБСТЕЖЕНЬ

Інструментальні обов'язкові:

- 1. ЕКГ у 12 відведеннях.
- 2. РЕНТГЕН ГРУДНОЇ КЛІТИНИ. (У вагітних рентгендослідження легень у 2 проекціях. У вагітних по рішенню 3 фахівців: терапевта, гінеколога, анестезіолога)
- 3. ПУЛЬСОКСИМЕТРІЯ.

Консультації спеціалістів:

- лор -лікаря
- лікаря-хірурга (при наявності болі у животі)
- лікаря - невролога (при розладах нервової системи)
- кардіолога (при ураженнях серцево-судинної системи)
- реаніматолога.

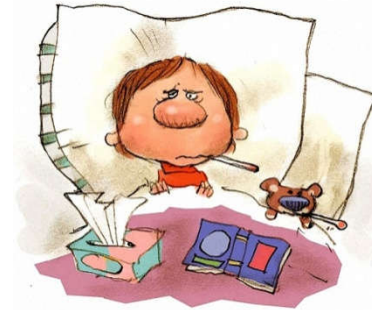
ПОКАЗАННЯ ДО ГОСПІТАЛІЗАЦІЇ

1. Частота дихання >30 /хв.
2. Частота серцевих скорочень >130 /хв., або брадикардія в порівнянні з віковою нормою; аритмії іншого характеру на тлі ГРВІ.
3. Систолічний артеріальний тиск <90 мм рт.ст., або діастолічний артеріальний тиск <60 мм рт.ст. (якщо це не є нормою для цього пацієнта).
4. Сатурація кисню $<92\%$, або центральний ціаноз (якщо особа не має хронічної гіпоксії в анамнезі).
5. Відсутність та зменшення діурезу.
6. Фізикальні зміни в легенях (аускультативні, перкуторні, рентгенологічні)

ПОКАЗАННЯ ДО ГОСПІТАЛІЗАЦІЇ

7. хворий віком понад 65 років
8. Змінений стан свідомості
9. Дихальна недостатність більш ніж 11ст
- 10 температура тіла вище 38,5С не піддіється корекції лікарськими засобами
11. Соціальні показання (проживання в закладах закритого типу; нездатність до самообслуговування, що стала наслідком хвороби).
12. Вагітні з проявами респіраторної інфекції та наявністю супутніх захворювань: тяжкі форми ЦД, метаболічний синдром, хронічні захворювання органів дихання, хвороби ССС при наявності ознак серцевої недостатності, хворобами крові, ЦНС, тяжкі хвороби імунної системи, хворобами ЦНС, важкою нирковою печінковою недостатністю

ПОКАЗАННЯ ДО ГОСПІТАЛІЗАЦІЇ У ВІДДІЛЕННЯ ІНТЕНСИВНОЇ ТЕРАПІЇ

(визначає лікар-анестезіолог, або завідувач відділення анестезіології за участю лікуючого лікаря)

- ⊙ 1. Порушення свідомості.
- ⊙ 2. Судоми.
- ⊙ 3. Гіпертермія з втратами рідини (діарея, блювота, порушення ентерального живлення).
- ⊙ 4. Серцево-судинна недостатність, шок.
- ⊙ 5. Респіраторна недостатність III-IV ступеню.
- ⊙ 6. Недостатність інших органів та систем (ниркова, печінкова, порушення гемостазу, геморагічний синдром тощо).

ЛІКУВАННЯ ГРИПУ

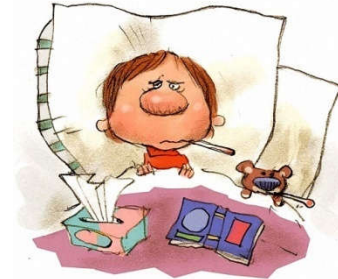

ЛІКУВАННЯ ГРИПУ В АМБУЛАТОРНИХ УМОВАХ ЛЕГКИХ НЕУСКЛАДНЕНИХ ФОРМ

- ⦿ 1. Вживання великої кількості рідини.
- ⦿ 2. Жарознижуючі засоби (парацетамол, ібупрофен) за показаннями.
- ⦿ 3. При кашлі протикашльові та муколітичні засоби.
- ⦿ 4. При нежиті - деконгістанти (проти набрякові засоби), для дітей перших трьох років життя - 0,65% розчин хлориду натрію (краплі в ніс).
- ⦿ 6. Для людей з груп ризику, у яких немає показань до госпіталізації призначення озельтамівіру 75мг\2 рази на день, або занамівір (реленца) 2 інг по 5мг/2 рази на день .
- ⦿ 7. Ліжковий режим протягом гострого періоду.
- ⦿ 8. Обмежене вживання білкової їжі.
- ⦿ 19. При погіршенні стану - госпіталізація.

Медикаментозна корекція гарячки

Особливе місце в симптоматиці ГРІ займає гарячка.

- Медикаментозну корекцію гарячки проводять наступними лікарськими засобами: парацетамол (ацетамінофен), ібупрофен, ацетилсаліцилова кислота, мефенамінова кислота, метамізол натрію.
- Ацетилсаліцилова кислота не повинна призначатися для медикаментозної корекції гарячки при ГРІ дітям (до 18 років), та молодим особам до 40 років.

Стратегія призначення антибіотиків.

Для пацієнтів з ГРВІ при первинній медичної допомоги можуть бути використано три різні стратегії лікування антибактеріальними лікарськими засобами:

- ⦿ 1. відмова від антибактеріальних лікарських засобів (непризначення)
- ⦿ 2. відкладена у часі призначення антибактеріальних засобів.
- ⦿ 3. негайне призначення антибіотиків

НЕГАЙНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ:

Запропонувати негайно розпочати прийом антибіотиків або подальше обстеження та лікування в стаціонарі таким пацієнтам:

- ⦿ **в тяжкому стані;**
- ⦿ **які мають симптоми та ознаки серйозної хвороби та/або ускладнення** (пневмонія, мастоїдит, перитонзиллярний абсцес, перитонзиллярна флегмона, внутрішньоочні або внутрішньочерепні ускладнення);
- ⦿ **які відносяться до групи високого ризику розвитку тяжких ускладнень через вже існуючі супутні хвороби** (хвороби серця, легень, нирок, печінки, хвороби нервово-м'язового апарату, імуносупресія, муковісцидоз);

НЕГАЙНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ АНТИБІОТИКІВ

- ⦿ **Хворі, які мають вік понад 65 років** з гострим кашлем і ≥ 2 з наступних критеріїв або старше 80 років і ≥ 1 з наступних критеріїв: госпіталізація у попередньому році, цукровий діабет 1-го або 2-го типів, гостра серцева недостатність в анамнезі, поточне застосування пероральних глюкокортикоїдів;
- ⦿ з **гострим болем в горлі/ гострим тонзилітом**, коли є три або більше критеріїв Сентора**
Критерії Сентора: набряклість і наявність ексудату на мигдаликах; збільшені і болючі передньошийні лімфатичні вузли; гарячка $> 38^{\circ}\text{C}$ в анамнезі; відсутність кашлю.

Особи з високим ризиком розвитку ускладнень грипу, у яких розглядається **ПРОТИВИРУСНА ТЕРАПІЯ ОЗЕЛЬТАМІВІР (75 МГ 2 РАЗИ В ДОБУ) АБО ЗНАМІВІР (РЕЛЕНЦА) 2 ІНГ ПО 5МГ/2 РАЗИ НА ДЕНЬ** .

- Пацієнти з астмою або іншими хронічними хворобами легень, такими як кістозний фіброз у дітей або хронічне обструктивна захворювання легень у дорослих.
- Особи із хронічними хворобами серця.
- Особи, які мають імуносупресивні розлади або отримують імуносупресивну терапію.
- ВІЛ-інфіковані.
- Онкохворі.
- Пацієнти з серповидно-клітинною анемією та іншими гемоглобінопатіями.
- Пацієнти із хворобами, що потребують тривалого лікування аспірином, такі як ревматоїдний артрит або хвороба Кавасакі.

Особи з високим ризиком розвитку ускладнень грипу, у яких розглядається **протівірусна терапія**

- Пацієнти з хронічними метаболічними хворобами, такими як цукровий діабет, ожиріння.
- Особи з хронічними хворобами нирок, хронічними хворобами печінки, певними неврологічними хворобами (у тому числі нервово-м'язовими, нейрокогнітивними хворобами та епілепсією, але не включаючи аутизм)
- Вагітні та породіллі (впродовж 14 днів після пологів).
- Дорослі віком >65 років.
- Соціально незахищені верстви населення.
- Мешканці будь-якого віку будинків для інвалідів або інших закладів тривалого догляду, гуртожитків тощо.

Симптоматичне та патогенетичне лікування

Киснева терапія

- ⦿ Необхідно контролювати ступінь насичення крові пацієнтів киснем за допомогою пульсоксиметра. З метою усунення гіпоксемії має проводитись оксигенотерапія.
- ⦿ Рекомендується використовувати кисневу терапію для підтримки рівня насичення киснем $>90\%$, але в деяких клінічних ситуаціях ця межа може сягати 94% , наприклад, впродовж вагітності.

Симптоматичне та патогенетичне лікування

Кортикостероїди

- Пацієнтам, які мають тяжку або прогресуючу клінічну хворобу, включаючи вірусні пневмонії, дихальну недостатність і РДСД як ускладнення грипу, **не слід призначати системні кортикостероїди**, якщо немає інших показань.
- У випадку інфікування вірусом грипу, тривалий прийом кортикостероїдів або прийом у великих дозах може призвести до серйозних негативних наслідків, включаючи опортуністичну інфекцію та можливу реплікацію вірусу протягом тривалого часу.

ЛІКУВАННЯ В УМОВАХ СТАЦІОНАРУ

- 1. **Противірусна терапія** **Озельтамівір (75 мг 2 рази в добу) або занамівір (реленца) 2 інг по 5мг/2 рази на день** . Людям із груп ризику та з тяжкими ускладненими формами захворювання.
- 2. **Оксигенотерапія**, застосування оксигенаторів та концентраторів кисню (за показаннями) .
- 3. **Антибактеріальна терапія**. Показання до призначення антибіотиків - **при підозрі приєднання бактеріальної інфекції антибіотики призначаються відразу** після забору матеріалу для бактеріологічного дослідження; без очікування результатів бактеріологічного дослідження. .
Рекомендується застосування антибіотиків з наступних груп: захищені **амінопеніциліни**, **макроліди (кларитроміцин, азитроміцин)**, **цефалоспорины III-IV покоління**,. - після отримання результатів бактеріологічного дослідження проводиться корекція антибактеріальної терапії з урахуванням чутливості збудників.

ПРОФІЛАКТИКА ГРИПУ

Корисні звички для профілактики грипу

Захворів - сиди вдома

Уникайте близького **контакту**
з хворим

Прикривайте **ніс** та **рот** під
час кашлю та чхання

Мийте руки

Намагайтеся **не**
торкатися обличчя

Провітрюйте та **дезінфікуйте**
приміщення

Привчіть себе до **корисних**
звичок: будьте фізично
активними, уникайте стресу,
висипайтеся, пийте багато
води та харчуйтеся поживною
їжею.

Вакцинація

Кому необхідно зробити щеплення в першу чергу

- діти до 5 років (особливо діти до 2 років)

- вагітні жінки

- люди віком від 65 років

- люди з надмірною вагою

- хворі на діабет

- хворі на хронічні серцево-судинні захворювання

- хворі на хронічні захворювання легенів

- люди з іншими важкими хронічними захворюваннями

- люди, що перебувають на імуні-супресивній терапії

Професійні групи ризику

- медичні працівники

- вчителі й вихователі

- продавці

- водії громадського транспорту

- усі, хто працює в багатолюдних місцях

КОЛИ ТРЕБА ВАКЦИНУВАТИСЯ

- Вакцинуватися бажано до початку циркуляції вірусів грипу (у вересні-жовтні), щоби утворилися імунітет і достатня кількість захисних антитіл. Для цього потрібно приблизно два тижні.
- Однак щеплення можна робити й пізніше, навіть якщо у вашому регіоні уже зафіксовано сезонні спалахи грипу.
- Вакцинація є найнадійнішим методом профілактики грипу та попередження важких ускладнень хвороби. Одне щеплення захищає впродовж усього сезону грипу від найбільш розповсюджених і небезпечних штамів.

Переваги вакцінації

- Щорічна вакцинація – найдієвіший засіб для профілактики грипу. Вакцина не впливає негативно на імунітет людини, а зміцнює його і змушує працювати більш активно і продуктивно.
- **Переваги вакцинації:**
- ймовірність тяжкого перебігу захворювання та ускладнень меншає на 60%;
- ймовірність смертельних випадків меншає на 80%;
- частота госпіталізацій меншає приблизно на 50%.

Домашній затишок це один з
скарбів миру.

◎ ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

◎ 2019

- ◎ ЗАГАЛЬНО-ЛІКАРНЯНА КОНФЕРЕНЦІЯ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР
КП “ДОКЛ ім, Мечникова” ДОР”
- ◎ Докладчик: лікар - пульмонолог Карасьова О.В.